

UNAPREĐIVANJE SARADNJE – BILTEN

IPA programa prekogranične saradnje
Crna Gora-Albanija i Crna Gora-Kosovo
2014-2020

Decembar 2023

IZVOR: DAN EVROPSKE SARADNJE – KANCELARIJA EVROPSKE UNIJE NA KOSOVU

SADRŽAJ

Osamnaesto izdanje biltena donosi informacije o aktivnostima i događajima koji su sprovedeni u IPA programima prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija i Crna Gora - Kosovo* 2014-2020. Programe i projektne aktivnosti finansira Evropska unija.

Više informacija o programima možete pronaći u nastavku.

IPA program prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija 2014-2020

Opšti cilj programa je promovisanje/jačanje dobrosusjedskih odnosa i socio-ekonomskog razvoja pograničnih regija, kroz valorizaciju njihovog turističkog potencijala, ekološki održiv i društveno inkluzivni ekonomski razvoj, uvažavajući njihovo zajedničko kulturno i prirodno nasljeđe.

Kliknite [ovdje](#) za više informacija.

IPA program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2014-2020

Opšti cilj programa je poboljšanje standarda i kvaliteta života ljudi u programskom području, kroz ekološki održiv i socijalno inkluzivni ekonomski razvoj regiona, uz poštovanje zajedničke kulturne i prirodne baštine.

Kliknite [ovdje](#) za više informacija.

- » U Peći po prvi put obilježen Dan evropske saradnje.....2
- » Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Drugog poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija.....3
- » Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Drugog poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo.....5
- » Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Trećeg poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija5
- » Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Trećeg poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo.....7
- » Bilateralni sastanci održani u Podgorici.....10
- » Tematski sastanci održani u programskim područjima.....10
- » U Podgorici održan Prvi sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje u okviru IPA III programa Crna Gora – Kosovo.....11
- » Pročitajte o novom IPA III Programu prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija.....11
- » Pročitajte o novom IPA III Programu prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo.....11

Ova publikacija je izdata uz podršku Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Zajedničkog tehničkog sekretarijata Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija i Crna Gora-Kosovo i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije.

*Ovakvo imenovanje ne dovodi u pitanje stavove o statusu, i u skladu je sa rezolucijom UNSCR 1244 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskom proglašenju nezavisnosti

Projekat finansira
Evropska unija

MNE – ALB
IPA-PROGRAM PREKOGRANIČNE SARADNJE
CRNA GORA – ALBANIJA 2014-2020

MNE – KOS
IPA-PROGRAM PREKOGRANIČNE SARADNJE
CRNA GORA – KOSOVO 2014-2020

CBC ZOOM

U Peći po prvi put obilježen Dan evropske saradnje

Ministarstvo za administraciju lokalne samouprave Republike Kosova (MALS), u saradnji sa Ministarstvom evropskih poslova Crne Gore i uz tehničku podršku Zajedničkog tehničkog sekretarijata, organizovalo je 13. oktobra 2023. godine niz aktivnosti u cilju obilježavanja Dana evropske saradnje u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo. Događaj je po prvi put organizovan u Peći, gdje su posjetioci bili u prilici da obiđu sajam projekata, zajedničku izložbu mladih iz Peći i Gusinja u okviru projekta iz oblasti kulturnog naslijeđa, kao i da se provozaju biciklom kroz stazu kulture.

Događaj je moderirao **Almir Čaušević** iz Zajedničkog tehničkog sekretarijata IPA II Programa prekogranične saradnje koji je pozdravio učesnike i zahvalio se korisnicima na angažovanju u realizaciji projekata, navodeći da su postignuti rezultati u okviru ovog Programa omogućili da se prekogranična saradnja između Crne Gore i Kosova predstavi kao uspješna priča.

Dodao je da su dobrosusjedski odnosi i regionalna saradnja suštinski preduslovi za pristupanje, dok je jačanje međuregionalnih i prekograničnih oblika saradnje primarna pretpostavka društvenog i ekonomskog razvoja.

On je pohvalio saradnju između Republike Kosovo i Crne Gore i okarakterisao je kao iskrenu i konkretnu i ocijenio da unapređuje različite aspekte života građana, podstiče ekonomske odnose, otvara razvojne perspektive, unapređuje prekogranično upravljanje životnom sredinom i nudi razmjenu najboljih praksi i iskustava.

Nakon ovoga, šef ekonomske saradnje u Kancelariji Evropske unije na Kosovu **Johanes Madsen Stenbek** izjavio je da je zadovoljstvo učestvovati na Danu evropske saradnje i proslaviti dostignuća prekogranične saradnje Kosova i Crne Gore, ističući da je prekogranična saradnja osnovna ideja ujedinjene Evrope i služi kao moćno sredstvo za izgradnju prosperiteta širom kontinenta.

„Jednom godišnje, na Dan evropske saradnje, koristimo priliku da razgovaramo o našim značajnim dostignućima i proslavimo uspjeh brojnih programa prekogranične, transnacionalne i međuregionalne saradnje koje finansira EU“ rekao je on. On je dodao da prekogranični programi i ljudi koji ih sprovode neumorno rade na tom cilju i da su u velikoj mjeri prepoznati kao programi koji donose bolji kvalitet života lokalnom stanovništvu.

Zamjenik ministra **Avdulah Đešević**, pozdravio je prisutne ispred Ministarstva administracije lokalne samouprave Republike Kosovo i naveo da evropska saradnja podrazumijeva uspostavljanje i sprovođenje politika, standarda i aktivnosti u cilju postizanja društvene kohezije i unapređenja dobrobiti i blagostanja ljudi koji žive u ovom regionu.

On je istakao da je glavna karakteristika projekata prekogranične saradnje to što okupljaju ljude iz različitih područja, pomažu u izgradnji povjerenja, njeguju međusobno razumijevanje i da je to kamen temeljac svakog dugoročnog partnerstva. On je istakao da mu je zadovoljstvo što dvije zemlje, Kosovo i Crna Gora, zajednički uspješno završavaju IPA II Program prekogranične saradnje i ocijenio da je uspjeh moguć samo kroz jaka partnerstva i saradnju između različitih partnera iz organizacija civilnog društva, lokalnih, nacionalnih vlasti i opština, kao i da EU nastavlja da podržava razvoj dobrosusjedskih odnosa i ekonomski razvoj pograničnih regiona.

Nakon govora, učesnici su imali priliku da posjete sajam sa štandovima ispunjenim promotivnim i informativnim materijalom projekata, posjete izložbu (likovnu koloniju) umjetničkih radova nastalih u okviru projekta „Kulturno nasljeđe – prekogračino blago“, običu Mlinski kompleks Hadži Zeka, učestvuju u biciklističkoj turi po gradu Peći koja je nastala u okviru projekta kulturne rute, kao i da iskuše tradicionalnu hranu.

Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Drugog poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija

Završen projekat o upotrebi ljekovitih i aromatičnih biljaka

Prekograničnom konferencijom je 28. decembra 2023. godine obilježen završetak projekta *Promovisanje održive upotrebe ljekovitih i aromatičnih biljaka za poboljšanje egzistencije i očuvanje biodiverziteta*. Završnu konferenciju organizovali su Centar za demokratsku integraciju i razvoj i Opština Plav u saradnji sa opštinom Tropoja i NVO Albanski Alpi.

Tema konferencije bila je *Podrška održivom razvoju životne sredine u Albaniji i Crnoj Gori*. Konferenciji je prisustvovalo 58 učesnika, koji su razgovarali o povećanju svijesti i saradnji u upravljanju ekološkim dobrima, posebno ljekovitim aromatičnim biljkama. Korisnici projekta su predstavili rezultate, podatke i planove za buduće akcije, podstičući posvećenost tekućoj prekograničnoj saradnji za inicijative koje se odnose na razvoj životne sredine u regionu.

Održana poslednja aktivnost u okviru projekta Nepogode ne poznaju granice 2

U Budvi je 13. i 14. decembra održana završna konferencija projekta *Nepogode ne poznaju granice 2*, na kojoj su predstavljeni glavni rezultati ovog projekta, kao i preporuke za unapređenje sistema zaštite i spasavanja.

Ovom prilikom medijima su se obratili **Veselin Šturanović**, izvršni direktor FORS Montenegro, **Ervis Krimbi**, profesor Univerziteta u Skadru i **Milosav-Miki Korać**, komandant Službe zaštite i spasavanja Berana. Konferenciji su prisustvovali predstavnici institucija i organizacija koje su učestvovali u realizaciji projekta, a koji su tokom dvodnevno rada istakli značaj projekta, naučene lekcije, izazove i preporuke za buduće projekte i inicijative u ovoj oblasti.

Glavne aktivnosti projekta su uključivale nabavku opreme za zaštitu od poplava i požara koja je namijenjena službama zaštite i spašavanja, nabavku opreme za prognoziranje hidrometeoroloških prilika, prekogranične obuke, terenske vježbe i radionice za zaposlene u službama i institucijama koje se bave zaštitom i spašavanjem, konferenciju o jačanju sistema zaštite i spašavanja, obuke vezane za prognoziranje i sistem ranog upozorenja, kampanju informisanja stanovništva o rizicima od poplava, požara i smanjenju rizika od nepogoda, radionice za učenike osnovnih i srednjih škola, vježbe evakuacije i dr.

U Podgorici održana završna konferencija u okviru projekta SOLLUTION

Projekat *Skadarsko jezero bez hemijskog zagađenja – SOLLUTION*, koji realizuju Centar za ekotoksikološka istraživanja Crne Gore, Univerzitet u Tirani i Udruženje Green Center organizovali su završnu konferenciju u Podgorici 28. septembra 2023. godine.

Tokom događaja učesnicima i medijima su predstavljeni rezultati projekta. Zaključeno je da životna sredina prevazilazi političke i pravne okvire i granice koje je stvorio čovjek.

Takođe, zaključeno je da je neophodan istraživački program za praćenje rijeke Morače i povezanih podzemnih voda na određeni insekticid tokom šestogodišnjeg ciklusa, a koji zahtijeva analizu 12 uzoraka godišnje.

Štaviše, naglašeno je da se u Albaniji i Crnoj Gori moraju razviti strategije za kontrolu PAH-a emisija, u skladu sa zakonima EU i da su programi monitoringa od suštinskog značaja za lociranje zabranjenih pesticida i procjenu nivoa metala koji ulaze u Skadarsko jezero. Kontinuirano praćenje kvaliteta ribe iz Skadarskog jezera je ključno da bi se osigurala usklađenost sa propisima o bezbjednosti hrane kada je u pitanju nivo zagađenja.

Projekat ACCENT završen

U okviru projekta A.C.C.E.N.T, 8. septembra 2023. godine u prostorijama hotela Colosseo u Skadru održan je Sajam zapošljavanja osoba sa invaliditetom. Sajam zapošljavanja okupio je organizacije iz različitih sektora, što je poslužilo kao prilika za razgovore o zapošljavanju osoba sa invaliditetom. Izveštaj lokalne TV o sajmu zapošljavanja i konferenciji održanoj u Skadru možete pogledati [ovdje](#).

Nakon ove aktivnosti, projektni partneri su organizovali završnu konferenciju projekta u Baru, kojoj je prisustvovalo 60 učesnika iz institucija, organizacija civilnog društva i privatnih kompanija koje se bave zapošljavanjem i pitanjima od značaja za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom.

Jedan od najvažnijih rezultata projekta je da su 23 osobe sa invaliditetom imale priliku da odrade praksu kod poslodavaca u trajanju od godinu dana. Značajan broj osoba sa invaliditetom, njih 45 odsto, nastavilo je da radi kod poslodavaca i nakon završetka projekta. Podržane su četiri inicijative za samozapošljavanje osoba sa invaliditetom zasnovane na njihovim poslovnim idejama, preko 120 osoba sa invaliditetom imalo je priliku da pohađa obuku u okviru projekta, a izrađeno je pet nastavnih

planova i programa za neformalnu obuku i sedam programa obrazovanja prilagođenih osobama sa invaliditetom.

Margegaj sa nultom stopom otpada kao primjer dobre prakse

U okviru projektnih aktivnosti projekta Crna Gora i Albanija prema nultoj stopi otpada, koji realizuju Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije, Zero Waste Crna Gora i Albanska fondacija za razvoj lokalnih kapaciteta, administrativna jedinica Margegaj je imala višestruku korist. Sproveden je niz akcija u zajednici i kampanja podizanja svijesti, postavljeno postrojenje za prikupljanje materijala i komunalno postrojenje za kompostiranje i nabavljena presa za otpad i ručni transporter. Pogledajte medijski izveštaj [ovdje](#).

Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Drugog poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo

Oprema za zdravstvene ustanove

U okviru projekta CARES 2, projektni partneri FORS Montenegro i ECMI Kosovo, nastavili su sa aktivnostima sa obje strane granice. Oprema za preventivne preglede, koji za cilj imaju unapređenje reproduktivnog zdravlja, isporučena je zdravstvenim ustanovama u Đakovici, Peći, Istoku, Klini i Dečanima, dok je medicinsko osoblje ovih ustanova obučeno za korišćenje ove opreme.

Projekat je omogućio organizovanje 2923 preventivna pregleda ugroženim grupama žena u prekograničnom području.

Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Trećeg poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija

Posao bez granica

Projekat „Posao bez granica!“ se sprovodi u cilju poboljšanja socijalno inkluzivnog ekonomskog razvoja pograničnih regiona Fuš Arez, Malesi e Male i područja Cetinja i Podgorice. Dvogodišnji projekat sprovodi partnerski konzorcijum koji predvodi Prijestonica Cetinje u saradnji sa ProAct Hub iz Crne Gore, Institutom za održive politike iz Albanije i Opštinom Fuše Arez.

U okviru predviđenih aktivnosti izrađena je podcast stanica na Cetinju. Platforma je postavljena u cilju informisanja, inspirisanja i podrške mladim i budućim preduzetnicima na Cetinju i šire.

Projekat ima za cilj unaprijeđenje zapošljivosti i socijalne uključenosti mladih, žena, dugotrajno nezaposlenih i OSI populacije u sektorima seoskog turizma i ugostiteljskih usluga, inicijativama cirkularne/zelene ekonomije, poljoprivrede i inkluzivnog socijalnog preduzetništva.

Novo vozilo za sakupljanje otpada u okviru projekta Zajednička akcija zaštite životne sredine - JEPA

Opština Gusinje i Opština Puka realizuju projekat Zajednička akcija zaštite životne sredine – JEPA. Opština Gusinje je u okviru aktivnosti 14. decembra 2023. godine nabavila vozilo za odvoz otpada koje je predato na korišćenje Komunalnom preduzeću Gusinje.

Projekat će unaprijediti sistem upravljanja otpadom i zaštitu životne sredine, kroz tehničko unapređenje kadrovskih kapaciteta lokalnih jedinica za upravljanje otpadom i kroz povećanje znanja i vještina studenata o integrisanoj zaštiti životne sredine, cirkularnoj ekonomiji i upravljanju otpadom.

Održana radionica za preduzeća na temu mentorstva

U prostorijama Albanske investiciono-razvojne agencije (AIDA), 28. septembra 2023. godine održana je obuka za preduzeća koja učestvuju u projektu *Vještine za održivo zapošljavanje i inkluzivni ekonomski rast prekograničnog područja Albanije i Crne Gore – Vještine za posao Albanija – Crna Gora*.

Ova aktivnost okupila je predstavnike privrednih subjekata čije su prijave bile uspješne u fazi javnog poziva. Učesnici radionice su upoznati sa *Vodičem za mentore*, koji je osmišljen da pomogne svim mentorima u sprovođenju obuke na radnom mjestu.

Preduzeća koja su učestvovala su upoznata sa kompletnim paketom dokumenata koje je potrebno popuniti tokom perioda obuke. Tokom radionice koju je sprovodio stručnjak iz ove oblasti, učesnici su se bavili praktičnom vježbom uključujući i ideje i prijedloge za završetak programa obuke u zavisnosti od relevantnih sektora.

Izgradanja pametnih šuma

Partneri projekta *Izgradnja pametnih šuma* nastavili su sa aktivnostima podizanja svijesti i pripremom procedura za nabavku vrijedne opreme koja će omogućiti blagovremeno otkrivanje požara u prekograničnom području.

U cilju konsultacija sa svim zainteresovanim stranama o procesu, održan je sastanak projektnog tima i Nacionalne agencije za šumarstvo Albanije na kojem se razgovaralo o projektu, instaliranju tehnološkog sistema za otkrivanje požara u ranoj fazi i korišćenju dronova za nadzor.

Projekat *Izgradnja pametnih šuma* realizuje Fondacija za lokalnu autonomiju i upravljanje (FLAG) iz Albanije, u partnerstvu sa opštinama Bar i Skadar.

Sliv Skadarskog jezera - prekogranični rezervat biosfere

Projekat *Sliv Skadarskog jezera - prekogranični rezervat biosfere* sprovode Ekološki centar za razvoj, obrazovanje i umrežavanje (EDEN) iz Albanije, Program za životnu sredinu (EnvPro), Nacionalna agencija za zaštićena područja Albanije i Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore. Projektni tim je započeo sa aktivnostima i u Skadru je 22. decembra

2023. godine održana radionica pod nazivom *Šta bi mogla biti granica i vizija sliva Skadarskog jezera kao UNESCO-ovog prekograničnog rezervata biosfere?*.

Radionica je okupila 38 predstavnika zainteresovanih strana koji su iskoristili ovu priliku da podijele ideje, razgovarajući i dogovarajući se o tome koji su dalji koraci koje treba preduzeti kako bi Skadarsko jezero postalo rezervat biosfere UNESCO-a.

Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Trećeg poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo

Aktivnosti izgradnje kapaciteta za komunalna preduzeća iz Tuzi i Peći

Opština Tuzi, u partnerstvu sa opštinom Peć, realizuje projekat *Novi pristup revitalizaciji životne sredine – NERA* koji će strateški orijentisanim

pristupom doprineti zaštiti životne sredine u lokalnim zajednicama u Crnoj Gori i na Kosovu.

U okviru projekta, organizovana je dvodnevna obuka na temu *Upravljanje komunalnim otpadom za predstavnike preduzeća za upravljanje otpadom opštine Tuzi i Peć, D.o.o Komunalno i JP EKO - SIG a.d.,* kao i Regionalno preduzeće za sakupljanje otpada – Ambienti ad.

Na obuci su eksperti programa *Gradovi za nultom stopom otpada Vanja Cacicil i Marina Tomović* govorili o metodama održivog sistema odvojenog prikupljanja otpada na nivou opština, upravljanju organskim otpadom, strategiji premoščavanja rezidualnog otpada i prevenciji otpada u institucijama kroz ozelenjavanje javnih nabavki. Takođe su predstavili najbolje prakse *Zero Waste* metodologije, koja se primjenjuje u preko 480 gradova širom Evrope, i njene rezultate, kao i mogućnosti primjene u lokalnom kontekstu opština Tuzi i Peć.

Za više informacija, pratite [stranicu](#) projekta.

Mladi NEET: nove mogućnosti za posao i povećanje zapošljivosti - "UNEETED"

U cilju poboljšanja društvenog položaja mladih ljudi koji nisu u sistemu obrazovanja, zapošljavanja ili obučavanja (NEET) u odabranim opštinama u Crnoj Gori i na Kosovu povećanjem njihove zapošljivosti i povezivanjem sa potencijalnim poslodavcima, Institut za strateške studije i prognoze (ISSP), Institut za razvoj politika (INDEP), Privredna komora Crne Gore i Opština Mojkovac sprovode projekat *Mladi NEET: nove mogućnosti za posao i povećanje zapošljivosti – UNEETED*. U okviru projektnih aktivnosti partneri su raspisali javni poziv za nezaposlena lica za pohađanje tromjesečne obuke za razvoj poslovnih ideja.

Vještine za održivo zapošljavanje u prekograničnom regionu Crne Gore i Republike Kosovo - Bez Granica!

Projekat *Vještine za održivo zapošljavanje u prekograničnom regionu Crne Gore i Republike Kosovo – Bez granica!* ima za cilj da doprinese povećanju profesionalnih vještina i kompetencija nezaposlenih mladih i žena u prekograničnom regionu sa ciljem zadovoljenja potreba za zapošljavanjem u sektoru turizma i ugostiteljstva. Projekat realizuju Privredna komora Crne Gore, Privredna komora Republike Kosovo, Regionalni biznis centar Berane i Institut za obrazovanje, obuku i istraživanje – ETRI.

Projekat je raspisao pozive za prijavu i selekciju kandidata za pohađanje obuke za povećanje vještina zapošljivosti u sektoru turizma (turistički vodiči) i ugostiteljstva (kuvari, pekari, konobari). Nakon pokretanja obuke izabrani su kandidati koji će u narednom periodu pohađati teorijski dio obuke i obuku na radnom mjestu.

Putovanje kroz vrijeme - kulturna renesansa od Skadarskog jezera do Kosova

Projekat *Putovanje kroz vrijeme - kulturna renesansa od Skadarskog jezera do Kosova* započeo je aktivnostima podizanja svijesti javnosti. Naime, početna konferencija projekta održana je u Podgorici 27. septembra 2023. godine.

Tokom konferencije najavljeno je da će realizacija planiranih aktivnosti dovesti do uspostavljanja novog prekograničnog turističkog proizvoda zasnovanog na istorijskom i kulturnom nasljeđu regiona, kao i na kvalitetnim domaćim proizvodima i uslugama. Očekuje se da projekat doprinese integralnoj prezentaciji kulturno-istorijskih znamenitosti i tradicionalnih proizvoda vezanih za prostore Kosova i Crne Gore, kao i uspješnom povezivanju pružalaca usluga sa posjetiocima ovog regiona.

Evokacija i privlačenje kulturnog nasljeđa - Hrišćanska antika i tursko kupatilo za kulturni turizam

Projekat *Evokacija i privlačenje kulturnog nasljeđa – Hrišćanska antika i tursko kupatilo za kulturni turizam* nastojeće da doprinese povećanju ekonomske konkurentnosti područja kroz povećanje kulturnog turističkog potencijala. Ovaj projekat realizuju JU Polimski muzej iz Berana i Marimangat e Pejës - Udruženje planinara sa Kosova. Do sada je sprovedeno nekoliko aktivnosti vezanih za planiranu konzervaciju (projektovan je jedan konzervatorski projekat za tursko kupatilo u Peći), izrađena su dva digitalna modela kastruma Tumbarice (Berane) i turskog kupatila (Peć) prije izvođenja konzervatorskih radova i započeto je arheološko iskopavanje na Tumbaricama (Berane), dok je ujedno nabavljena predviđena oprema.

C.L.O.S.E.R. - Mogućnosti vođene kulturom za održivu ekonomsku revitalizaciju

Kosovska fondacija za kulturno nasljeđe bez granica, u partnerstvu sa opštinom Bar, realizuje dvogodišnji projekat *Mogućnosti vođene kulturom za održivu ekonomsku revitalizaciju* - C.L.O.S.E.R.

U okviru projekta u Peći je održana prva prekogranična radionica za razvoj plana *Kreativnog Huba Zapadnog ekomonskog regiona*. Radionica je organizovana u cilju podsticanja razmjene znanja između partnera gdje je *Creative Hub* iz Bara podijelio svoja nedavna iskustva kako bi pomogao u oblikovanju budućnosti *Kreativnog Huba Zapadnog ekomonskog regiona* sa Kosova.

Najznačajniji očekivani rezultati projekta su adaptacija i stavljanje u upotrebu lokaliteta kulturnog nasljeđa na Kosovu koji će se koristiti kao kreativno središte Zapadnog ekonomskog regiona, kao i revitalizacija starih puteva Starog grada Bar kroz čišćenje, markiranje i manje konzervatorske radove.

Transformacija naših sela u turističke destinacije

Regionalna razvojna agencija-Zapad, u saradnji sa Opštinom Peć i uz podršku Regionalne razvojne agencije za za Bjelasicu, Komove i Prokletije u Crnoj Gori, organizovala je dva studijska putovanja u Crnu Goru u okviru projekta *Transformacija naših sela u turističke destinacije*. Studijska putovanja su sprovedena u periodu od 19-20. i 24-25. oktobra 2023. godine, gdje su učesnici bili u prilici da posjete pet lokacija ruralnog turizma u Crnoj Gori. Učesnici, uključujući seoska domaćinstva iz Peći koja se bave poljoprivredom i proizvodnjom hrane, kao i lokalne organizacije i turistički operateri, stekli su uvid i iskustva o načinu integracije turističkih usluga u svoje poslovanje.

Ova putovanja su dio napora za izgradnju kapaciteta koji su, zajedno sa radionicama i budućim obukama, usmjerene na razvoj ruralnog turizma.

U zapošljavanju, obrazovanju, obuci - IN EET

U cilju doprinosa socijalnoj inkluziji ugroženih grupa stanovništva, kao i njihovom pristupu tržištu rada, NVO Juventas iz Crne Gore i NVO Lavirint sa Kosova sprovode projekat *U zapošljavanju, obrazovanju, obuci - IN EET*.

U sklopu aktivnosti, projektni partneri su objavili poziv za izbor kandidata za pohađanje tromjesečne stručne obuke u Podgorici, dok će odabrani

kandidati raditi u 8 nevladinih organizacija. Očekuje se da će 40 mladih ljudi učestvovati i saradivati sa različitim poslodavcima.

Turizam za budućnost

Dvogodišnji projekat Turizam za budućnost realizuje NVO REA Priština kao vodeći partner u partnerstvu sa Planinarskim društvom „Đeravica“ sa Kosova i crnogorskim partnerima, opštinom Kolašinu i Institutom za preduzetništvo i ekonomski razvoj. U posljednjem kvartalu 2023. godine realizovan je niz aktivnosti. Naime, u Kolašinu je održana obuka *Održivo efikasno upravljanje i sistem eko-razvoja* koja je bila fokusirana na ključne aspekte održivog turizma.

U Peći 21. decembra 2023. godine i u Kolašinu 22. decembra 2023. godine su održane dvije informativne sesije za *Pozive za dodjelu bespovratnih sredstava – Međunarodna sertifikacija standardizacija ECO LABEL*.

Cilj projekta je da doprinese razvoju prekograničnog održivog turizma kroz umrežavanje, uvođenje sertifikata „Zeleni ključ“ i eko standarda,

unaprijeđene konkurentnosti i zajedničku promociju. Pogledajte promotivni video projekta [ovdje](#).

Bilateralni sastanci održani u Podgorici

U Podgorici je 8. septembra 2023. godine organizovan bilateralni sastanak operativnih struktura IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo. Sastanak je organizovan kako bi se razgovaralo o predstojećoj IPA III perspektivi i aktuelnim aktivnostima Programa. Takođe, 19. decembra 2023. godine održan je još jedan bilateralni sastanak u Podgorici tokom kojeg se razgovaralo o različitim aspektima budućih koraka u vezi sa objavljivanjem 1. Poziva u okviru IPA III programa, kao i o organizaciji završnih događaja u okviru IPA II programa.

Tematski sastanci održani u programskim područjima

Tokom oktobra i novembra održani su tematski sastanci sa predstavnicima opština iz programske oblasti IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo. Sastanci su organizovani u cilju promocije rezultata projekata finansiranih u okviru ova dva programa i promocije novih predstojećih IPA III Programa Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo 2021-2027. Sastanci su bili prilika da predstavnici opština i drugih lokalnih institucija/preduzeća dobiju detaljnije informacije i postavljaju pitanja u vezi sa programom, strukturom programa, ciljevima i tematskim prioritetima i budućim pozivom za podnošenje projektnih prijedloga.

Tematski sastanci održani su u 31. opštini, 16 opština u Crnoj Gori, devet u Albaniji i šest na Kosovu. Sastanke je vodio Zajednički tehnički sekretariat (ZTS) i, u zavisnosti od zemlje u kojoj je sastanak održan, predstavnici Ministarstva evropskih poslova Crne Gore, Državne agencije za strateško programiranje i koordinaciju pomoći Albanije i Ministarstvo administracije lokalne samouprave Kosova. Sastanci su izazvali veliko interesovanje, a prisustvovalo je ukupno 139 učesnika. Sve posjećene

opštine izrazile su spremnost da učestvuju u predstojećim IPA III programima, i to u svim predviđenim tematskim prioritetima.

Glavno interesovanje učesnika odnosilo se na mogućnosti investicija kroz projekte u okviru Programa, finansijski okvir i na pitanja koja su vezana za sufinansiranje i prefinansiranje, kao i na aspekte sprovođenja projekata. Pored toga, data su pojašnjenja u vezi sa prihvatljivošću aktivnosti i partnerstva, pozivima i drugim pravilima koja su uobičajena u procesu prijave i sprovođenja.

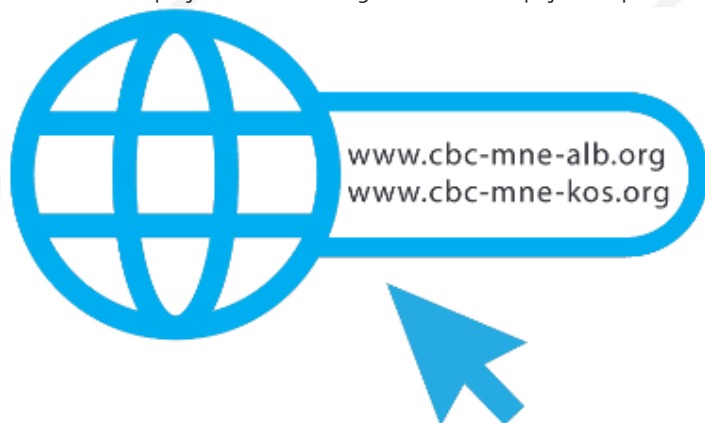

Jedna od glavnih tačaka diskusije tokom sastanaka odnosila se na kapacitete opština, lokalnih javnih institucija i preduzeća, i to u pogledu izrade i sprovođenja projekata koje finansira EU. Zaključak koji je primenljiv za skoro sve opštine je da postoji potreba za dodatnom izgradnjom kapaciteta unutar opština, što će biti obezbijeđeno u narednom periodu kroz aktivnosti izgradnje kapaciteta koje će se finansirati kroz programe tokom 2024. godine.

U okviru IPA III Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija raspoloživo je 10,7 miliona eura za projekte u okviru Tematskog klastera 2: Zelenija i unaprijeđena efikasnost resursa i Tematskog klastera 4: Unaprijeđeno poslovno okruženje i konkurentost, dok je za IPA III

Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo dostupno 7,5 miliona eura za projekte iz Tematskog klastera 1: Unaprijeđene prilike za

zapošljavanje i socijalna prava i Tematskog klastera 4: Unaprijeđeno poslovno okruženje i konkurentnost.

U Podgorici održan Prvi sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje u okviru IPA III programa Crna Gora - Kosovo

Strukture IPA programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo organizovale su u Podgorici 19. decembra 2023. godine prvi sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje (ZON) za IPA III program prekogranične saradnje Crna Gora-Kosovo 2021 – 2027. Sastanak je organizovan u cilju usvajanja Pravilnika o radu ZON-a, kao i odlučivanja o prijedlogu o finansijskim alokacijama, tematskim prioritetima, ciljevima, aktivnostima i potencijalnim aplikantima za Prvi poziv u okviru novog programa, koji se očekuje da bude objavljen tokom prve polovine 2024. godine.

Pročitajte o novom IPA III Programu prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija

IPA III Program prekogranične saradnje Crna Gora – Republika Albanija će se sprovoditi kroz dva tematska klastera uključujući jedan tematski prioritet (TP) za svaki od ovih klastera. Naime, Programskim dokumentom predviđen je tematski klaster **Zelenija i unaprijeđena efikasnost resursa** u okviru kojeg je kao TP₁ za ovaj Program izabran tematski prioritet **Zaštita životne sredine, prilagođavanje klimatskim promjenama i ublažavanje klimatskih promjena, sprečavanje i upravljanje rizikom** i tematski klaster **Unaprijeđeno poslovno okruženje i konkurentnost** pod kojim je tematski prioritet **Turizam i kulturno i prirodno nasljeđe** odabran kao TP 2 za ovaj Program.

Programsku oblast u Crnoj Gori čine opštine Andrijevića, Bar, Berane, Budva, Cetinje, Danilovgrad, Gusinje, Kolašin, Petnjica, Plav, Podgorica, Rožaje, Tuzi, Ulcinj i Zeta, a u Albaniji Okrug Skadar, Okrug Lješ i Oblast Tropoja.

Ukupan budžet programa je 13.790.000 eura, dok je doprinos EU **11.900.000** eura. Programski dokument Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Republika Albanija za 2021-2027. godinu možete preuzeti [ovdje](#).

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Montenegro – Albania

Pročitajte o novom IPA III Programu prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo

IPA III Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo će se sprovoditi kroz dva tematska klastera uključujući jedan tematski prioritet (TP) za svaki od ovih klastera. Naime, Programskim dokumentom predviđen je tematski klaster **Unaprijeđene prilike za zapošljavanje i socijalna prava** u okviru kojeg je kao TP₁ za ovaj Program izabran tematski prioritet **Zapošljavanje, mobilnost radne snage i socijalna i kulturna inkluzija prekogranična** i tematski klaster **Unaprijeđeno poslovno okruženje i konkurentnost** pod kojim je tematski prioritet **Turizam i kulturno i prirodno nasljeđe** odabran kao TP 2 za ovaj Program.

Programsku oblast u Crnoj Gori čine opštine Andrijevića, Bar, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Podgorica, Rožaje, Tuzi, Ulcinj i Zeta, a na Kosovu opštine Peć, Istok, Klina, Junik, Dečani i Đakovica.

Ukupan budžet programa je 9.734.118 eura, dok je doprinos EU **8.400.000** eura. Programski dokument Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo za 2021-2027. godinu možete preuzeti [ovdje](#).

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Montenegro – Kosovo

» Operativne strukture programa (kliknite logo kako bi posjetili njihovu internet stranicu)

Ministarstvo
evropskih poslova

Vlada Crne Gore
Ministarstvo finansija
Direktorat za finansiranje i ugovaranje
sredstava EU pomoći

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
Ministristvo Administracije Lokalne Samouprave
Ministry of Local Government Administration

**ZAJEDNIČKI TEHNIČKI SEKRETARIJAT IPA
PROGRAMA PREKOGRANIČNE SARADNJE
CRNA GORA – ALBANIJA | CRNA GORA – KOSOVO 2014–2020**

Zajednički tehnički sekretarijat – **Sjedište**
Adresa: Beogradska 17, 81 000 Podgorica, Crna Gora
Telefon: + 382 20 240 784; + 382 20 240 631;

Sanja TODOROVIĆ
Šefica Zajedničkog tehničkog sekretarijata
E-mail: sanja.todorovic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Maja RADOVIĆ
Službenik za finansije i nabavke
E-mail: maja.radovic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Nikola ĐONOVIĆ
Projektni službenik
E-mail: nikola.djonovic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Almir ČAUŠEVIĆ
Projektni službenik
E-mail: almir.causevic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Petar BELADA
Administrativni asistent
E-mail: petar.belada@jts-mne-alb-mne-kos.org

Zajednički tehnički sekretarijat – **Kancelarija Antene Skadar**
Adresa: Rruga Ndoc Çoba, br 1 Skadar, Albanija
Telefon: + 355 22 80 20 80;

Nersada MANDIJA
Projektna službenica u Anteni
E-mail: nersada.mandija@saspac.gov.al

Zajednički tehnički sekretarijat – **Kancelarija Antene Priština**
Adresa: Ulica Tirana, ulaz D, V sprat, broj 53, (kompleks PRIME), 10 000 Prishtina, Kosovo

Gazmir RACI
Projektni službenik u Anteni
E-mail: gazmir.raci@jts-mne-alb-mne-kos.org

www.cbc-mne-alb.org | www.cbc-mne-kos.org

@cbc.mne.alb

@cbc.mne.kos

Projekat finansira
Evropska unija